

Ärende **Yttrande över Energimyndighetens utredning Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen**

Beslut Tekniska nämndens ordförande beslutar att insända bilagt yttrande som Motala Kommuns yttrande på regeringens remiss M2015/2144/Ee Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen

Efter samråd med Tekniska nämndens arbetsutskott

Beslut om delegation Tekniska nämndens delegationsordning, 2015-06-09

Tekniska nämnden

Agneta Niklasson
Ordförande

Bilaga: Yttrande Regeringsremiss M2015/2144/Ee Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se
asa.leander@regeringskansliet.se

Ert diarienummer M2015/2144/Ee

Diarienummer 15/TN 0086

Yttrande Regeringsremiss M2015/2144/Ee Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen

Sammanfattning

För att nå de på lokal, regional, nationell, Europeisk och global nivå uppställda energi- och klimatmålen måste alla jobba mot dem. Motala kommun ser positivt på att Energimyndigheten nu försöker föra energi- och klimatrådgivningen in i framtiden. Motala kommun är dock djupt oroad över att utredningen Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen i flera viktiga aspekter försämrar och försvårar kommunernas långsiktiga planering med energi- och klimatrådgivning, och därmed anställningsmöjligheter av energi- och klimatrådgivare. Detta torde leda till ett betydligt sämre utgångsläge för att nå uppställda energi- och klimatmål.

Motala kommun anser att

- Det är bra att kraftsamla kring målgrupper, men det måste finnas utrymme för lokala prioriteringar
- Det får negativa konsekvenser för energi- och klimatrådgivningens kontinuitet och kvalitet om valet av prioriterade målgrupper styrs genom Energimyndighetens föreskrifter för något år i taget
- Det är djupt oroande att stödnivåerna till kommunerna är tänkta att variera över tid utifrån storleken på målgrupp i aktuell kommun
- En grundnivå på stödbeloppet bör införas och därutöver extra stöd utifrån storleken på den prioriterade målgruppen. Stödet bör dessutom index-uppräknas varje år
- Det inte är lämpligt att kräva ett lägsta invånarantal på 18 000 invånare
- Transportfrågan inte bör lyftas bort i sin helhet från energi- och klimatrådgivningen då transporterna är en av de största och viktigaste utmaningarna inom klimatområdet
- Det är positivt att Energikontoren stöds och stärks
- Införandet av den nya förordningen och föreskrifterna bör ske den 1 januari 2017

Synpunkter

Generellt

För att nå de på lokal, regional, nationell, Europeisk och global nivå uppställda energi- och klimatmålen måste alla jobba mot dem och bidra. Sveriges kommuner är mycket viktiga i detta arbete dels då kommunerna som organisation kan minska sin påverkan på miljö och klimat om rätt kunskap, val och strategi finns, dels då den kommunala organisationen kan påverka sina kommuninvånare, företag och övriga organisationer genom kunskap, inspiration och att själva vara god förebild. I arbetet ut mot medborgare, små och medelstora företag samt organisationer har de kommunala energi- och klimatrådgivarna en mycket viktig roll. Motala kommun är oroad över att utredningen Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen i flera viktiga försämrar och försvårar kommunernas långsiktiga planering, och därmed anställningsmöjligheter av energi- och klimatrådgivare. För detaljer se nedan. Genom detta hanterande riskerar många kommuner att inte kunna anställa någon energi- och klimatrådgivare, vilket torde leda till ett betydligt sämre utgångsläge för att nå uppställda energi- och klimatmål.

Kap 5.1.1 Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp

Ordet "bidrag" ändras till "stöd" i förordningen.

Motala kommun är positiv till ändringen.

Kap 5.1.2 Ändringar avseende målgrupper och inriktningen för rådgivningen

Följande mening föreslås försvinna ur förordningen: Energi- och klimatrådgivningen får även omfatta transporter av personer och gods.

Motala kommun anser att transportfrågan är en av de största och viktigaste utmaningarna i det svenska samhället för att göra det möjligt att uppnå de klimatmål som satts på lokal, regional, nationell såväl som global nivå. Det finns mycket kvar att göra på området. Frågan är både bred och komplex och kan och bör därför inte hanteras uteslutande av Energi- och klimatrådgivare, men frågan bör i vårt tycke i viss utsträckning även fortsättningsvis ingå i rådgivningens arbetsområde. Om transportfrågan lyfts bort från Energi- och klimatrådgivningen kommer till exempel satsningar som Europeiska trafikantveckan att minska, vid företagsbesök kommer möjligheten att lyfta och kommentera företags interna transporter och bränsleval försvinna och inlägg åsikter i lokala och regionala diskussioner om infrastruktur för olika drivmedel omintetgörs.

För att förbättra Energi- och klimatrådgivarens möjligheter att arbeta med transportfrågor behövs bättre stöd, och kanske också en tydligare avgränsning i vad uppdraget ska innehålla. Det finns också ett stort behov även andra aktörer som arbetar med frågan, och då är avgränsningar viktiga för ett effektivt arbete och samarbete.

Ny skrivning: Energi- och klimatrådgivningen ska särskilt rikta sig till de målgrupper som Statens energimyndighet anger som lokalt och regionalt prioriterade i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd.

Motala kommun tycker att det är ett bra förslag att energi- och klimatrådgivningen ska kraftsamla kring olika målgrupper, men vi anser också att det samtidigt måste finnas utrymme för lokala prioriteringar och inriktningar då Sveriges kommuner har väldigt olika förutsättningar vad gäller företag, bostadsformer, transportmönster, befolkning etc.

Motala kommun anser vidare att det är en stor risk för rådgivningens kontinuitet och kvalitet om Energimyndigheten först i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd anger prioriterade målgrupper. Om det dessutom blir, som antyds i utredningen, stöd utifrån hur stor den prioriterade målgruppen är i en viss kommun, kommer framförallt små kommuner få väldigt varierande storlek på stöd. Detta kommer att leda till svårigheter att få kontinuitet i rådgivningsarbetet, samt kunna ställa om mellan olika ansökningsomgångar både vad gäller kompetens och omfattning av tjänst. Denna risk är extra stor i detta skede då en ansökningsutlysning ska göras under hösten 2015 och det ännu inte finns några indikationer på vilka målgrupper som prioriteras för 2016 och hur stödet fördelas utefter målgrupp.

5.1.3 Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare

Motala kommun ser positivt på att Energikontorens samordningsfunktion av Energi- och klimatrådgivare förstärks och förtydligas. Kommunen tycker dock att det är mycket viktigt att utvecklingsledarna får tillräckligt med stöd och resurser för att genomföra sitt uppdrag. Viktigt är också att uppdrag och roll är tydlig. Energikontoren är en viktig aktör i det regionala arbetet både i sin projektledarroll och som utvecklingsledare för de lokala Energi- och klimatrådgivarna i regionen.

5.1.4 Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek

Ny skrivning: För att en kommun ska kunna söka stöd ska antalet invånare överstiga 18 000 för kommunen eller tillsammans med annan kommun.

Förslaget påverkar inte Motala kommuns möjlighet att söka stöd, men kommunen anser inte att förslaget är lämpligt och är mycket oroade för att detta förslag kommer att slå ut rådgivningen i många mindre kommuner. Som framgår i utredningen samarbetar redan idag många kommuner om energi- och klimatrådgivningen. Invånarantalet är inte det som avgör om energi- och klimatrådgivningen är framgångsrik eller effektiv. I en mindre kommun kan arbetet mellan rådgivaren och invånare och företag bli mycket närmare än i en större kommun.

Flera kommuner i samarbete försämrar en ensam rådgivarens möjligheter att ge lokalt förankrad rådgivning och minskar över huvud taget möjligheterna till rådgivning då både resor och administration ökar. Motala kommun anser det viktigt att rådgivaren finns nära kommuninvånarna för att vara lokalt förankrad bland invånarna och företagen, samt aktuella lokala frågor och lokala förutsättningar. Även om rådgivningen riktas mot allmänhet, företag och organisationer i kommunen är det också viktigt att rådgivaren har kunskap och kännedom om varje kommuns organisation, ett nätverk i

den kommunala organisationen, och god kontakt med både tjänstemän och politiker. Även detta försvåras och blir mycket tidskrävande om en rådgivare ansvarar för många kommuner.

Att som ensam rådgivare ha fler än två kommuner anser Motala kommun försämrar möjligheten till aktiv och lokalt anpassad rådgivning. Vidare har Motala kommun tidigare erfarenhet - och ser i regionen idag - att samarbeten mellan två jämnstora småkommuner fungerar bättre än samarbeten mellan en större och en mindre kommun.

Trots att Motala kommun anser att en ensam rådgivare maximalt bör ha två kommuner som arbetsområde, tycker kommunen att den förändrade skrivningen från *andra kommuner* till *annan kommun* inte är lyckad om detta innebär att det endast får vara två kommuner som samarbetar för att komma upp till 18 000 invånare för att få stöd för energi- och klimatrådgivning. Självklart bör flera kommuner kunna samarbeta om så önskas, men då med mer än en heltidsanställd energi- och klimatrådgivare.

Ny skrivning: Grunderna för stödets storlek regleras i föreskrifter.

Motala kommun anser att det är ett stort problem att stödets storlek inte är känt utan ska anges för något år i taget. Det försvårar ytterligare för kommunerna att kunna planera verksamheten och ha rätt kompetens på tjänsten. Framförallt om det trots allt blir varierande storlek på bidragen utifrån Energimyndighetens målgrupps-prioritering och hur stor just denna målgrupp är i kommunen. Detta kommer försämra kvaliteten på rådgivningen som erbjuds kommunens invånare och företag.

Extra besvärligt blir det under hösten 2015 då en ny ansökningsomgång ska ske. I skrivande stund – augusti 2015 – har vi kommuner ingen kännedom om vilken/vilka prioriterade målgrupp/er Energimyndigheten har tänkt för 2016, vilka stödnivåer som kommer att ges eller övriga riktlinjer för energi- och klimatrådgivarnas arbete. Detta gör att många kommuner är väldigt osäkra på om de över huvud taget kan bedriva energi- och klimatrådgivning från den 1 januari 2016. Ännu mer osäkra är redan anställda energi- och klimatrådgivare för om de kommer att ha en anställning efter 1 januari 2016, och om de har det, vad de ska ha för arbetsuppgifter.

Vilka ekonomiska förutsättningar rådgivningen kommer att ha framöver framgår inte i rapporten, vilket gör det omöjligt att ta ställning till förslaget och hur de ekonomiska förutsättningarna för rådgivningen ser ut i framtiden. Små kommuner drabbas hårdare av ekonomiska osäkerheter.

Motala kommun anser att en grundnivå på det ekonomiska stödet bör införas, liknande den befintliga bidragsmodellen, för att garantera kontinuerlig rådgivning i alla kommuner. Därutöver kan kommuner med stora prioriterade målgrupper få ekonomisk förstärkning.

Vidare anser Motala kommun att en årlig indexhöjning av det ekonomiska stödet bör införas så att utrymme för adekvat löneökning finns, utan att tära på det ekonomiska utrymmet för att genomföra aktiviteter och andra inköp.

Efter rapportens överlämnande till regeringen har framkommit vissa tecken på att Energimyndigheten har tänkt att kommunerna även ska medfinansiera energi- och klimatrådgivartjänsten ekonomiskt. Om det finns sådana tankar så kommer det innebära

att de allra flesta kommuner inte kommer att ha någon rådgivning 2016 eftersom budgeten beslutas under september månad. Framöver är det troligt att många – främst små – kommuner tvingas välja bort rådgivningen då den ekonomiska situationen är allt för ansträngd.

Tidplan för införande av ny förordning och föreskrift

Energimyndigheten anger i sin rapport att den nya förordningen och föreskriften ska gälla från den 1 januari 2016. Motala kommun anser att det är alldeles för kort tidshorisont. Nivåer på det ekonomiska stödet saknas i rapporten, många praktiska och organisatoriska frågor är obesvarade och energi- och klimatrådgivarens tjänsteomfattning, avgränsningar och inriktning presenteras inte. För de kommuner som dessutom måste etablera samarbeten med annan/andra kommuner riskeras både kompetens och rättsäkerhet. Att förutsättningarna för samarbetet inte är tydligt försvårar ytterligare. Motala kommun anser att förändringarna bör genomföras tidigast till år 2017.

Övrigt

Motala kommun ser positivt på att Energimyndigheten nu försöker föra energi- och klimatrådgivningen in i framtiden. Rådgivningen har förändrats över tid eftersom förutsättningarna ändrats, men förordning och föreskrift har inte riktigt hållit jämna steg. Detta tillsammans med ett allt svagare stöd till rådgivarna har gjort organisationen svag och känslig. Motala kommun anser att det är viktigt att tydliga krav ställs på rådgivningen och på kriterierna för stödet, dels för att tydliggöra möjligheter och förväntningar, dels för att upprätthålla en god kvalitet på rådgivningen i hela landet. Energimyndigheten behöver dock ge rådgivarna stöd genom fortbildning av god kvalitet och kunskapsbanker - för vidare förmedling till rådssökande – t.ex. i form av hemsida, beräkningsmodeller och broschyrer. Det regionala stödet genom Energikontoren har stärkts, men det centrala stödet behöver utvecklas.